

Vesienhoidon ympäristötavoitteet ja niistä poikkeaminen

Ensimmäinen sidosryhmätyöpaja 27.2.2023, klo 9-12
Mariankatu 9, Paja-tila, Helsinki

LsN Erja Werdi

Ohjelma

- 9.00 Tilaisuuden avaus, ympäristöneuvos Saara Bäck, ympäristöministeriö
- 9.05 Alustus aiheeseen, lainsäädäntöneuvos Erja Werdi, ympäristöministeriö
- 9.25 Työpajan tavoite ja ohjelma sekä työtavat, Juha-Pekka Turunen, Akordi oy
- 9.35 Ensimmäinen ryhmäkeskustelu: muutostarve ja huolenaiheet
- 10.20 Kahvitauko 20 min
- 10.40 Toinen ryhmäkeskustelu: keskeiset valmistelussa huomioitavat näkökulmat ja ratkaistavat asiat/kysymykset
- 11.35 Yhteenveto; terveisiä ryhmäkeskusteluista; oivalluksia, helmiä tai isoja kysymyksiä
- 11.55 Päätössanat, ympäristöneuvos Saara Bäck, ympäristöministeriö
- 12.00 Tilaisuus päättyy

Lainsäädäntöhanke

Lainsäädäntöhankkeeseen on loppuvuonna 2022 asetettu työryhmä, jossa ovat edustettuina YM, OM, MMM ja TEM.

Työryhmän toimikausi kestää 31.8.2023 saakka. Työryhmä tekee työnsä hallituksen esityksen muotoon.

Tarkoituksena on antaa HE syksyllä 2023.

Hankkeen sivut <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM043:00/2022>

Sidosryhmäyhteistyön muotoja

- Sidosryhmätyöpajat Paja-tilassa Mariankatu 9 -> 27.2. (klo 9-12) ja 30.3. (klo 9-12)
- Lausuntokierros

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on ympäristötavoitteiden asettaminen sitoviksi vastaamaan EU-sääntelyä ja mahdollistaa vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeaminen myös vesienhoidon suunnittelumenettelyn ulkopuolella.

Keskeistä taustaa

EU-tuomioistuimen Weser-tuomio (C-461/13) ja Land Nordrhein-Westfalen (C-535/18)

Komissio on useissa eri yhteyksissä esittänyt Suomelle huomion tarpeesta kehittää vesienhoidon ympäristötavoitteita koskevaa lainsäädäntöä.

Vesipuidedirektiivin 4(7) artiklassa säädetään mahdollisuudesta poiketa vesienhoidon ympäristötavoitteista uuden merkittävän hankkeen vuoksi. Säännös on toimeenpantu kansallisesti vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 23 §:ssä. Lainsäädäntöön ei kuitenkaan sisälly mahdollisuutta poiketa vesienhoidon ympäristötavoitteista suunnittelumenettelyn ulkopuolella.

Työryhmän asettamispäätös

Valmistelutyö keskittyy ympäristöministeriön vastuulla olevaan vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettuun lakiin, jonka toimeenpanosta vastaavat ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö toimialoillaan. Tehtävänä on:

1. sitovia ympäristötavoitteita koskevien säännösten valmistelu sekä näihin
 - ympäristötavoitteisiin liittyvien keskeisten seikkojen, kuten vesimuodostumien tilaa
 - koskevien säännösten valmistelu;
2. sitovia ympäristötavoitteita koskevien muutosehdotusten edellyttämien muiden
 - muutosten valmistelu; tältä osin valmistelutyössä voidaan valmistella
 - välttämättömät muutokset muuhun lainsäädäntöön;
3. heikentämiskiellon sisällön täsmentäminen;
4. ympäristötavoitteista poikkeamista koskevien säännösmuutosten valmistelu;
 - sekä ehdotukset myös ympäristönsuojelulain ja vesilain muutoksiksi siltä osin, jos
 - päädyttäisiin esittämään toimivalta aluehallintovirastolle päättää poikkeuksesta lupamenettelyn yhteydessä; ja
5. edellä kohtia 1-4 koskevien teemojen osalta käsitteiden selkiyttäminen ja vaihtoehtojen selvittäminen ja asetuksenantovaltuuksien tarkistaminen.

Mitä hanke koskee?

Hanke koskee

- Vesiputedirektiivin mukaisesti sekä pintavesiä ja pohjavesiä.
- Vesiputedirektiivin artiklan 4(7) mukaista poikkeusta, joka asettaa reunaehdot lainsäädäntöhankeelle
 - Poikkeaminen voidaan myöntää vain hankkeelle
 - joka muuttaa pintavesimuodostuman fyysisiä ominaisuuksia tai pohjavesimuodostumien pohjaveden korkeutta; tai
 - joka aiheuttaa pintavesimuodostuman tilan huononemista erinomaisesta hyvään ja on kestävän kehityksen mukainen
 - ja lisäksi muita edellytyksiä, muun muassa että kaikki käytännössä mahdolliset toimenpiteet on toteutettu vesimuodostuman tilaan kohdistuvan haittavaikutuksen vähentämiseksi
 - Huomioon pohjavesien osalta pohjaveden pilaamiskielto (ympäristönsuojelulaki 17 §)

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämislaki, ympäristönsuojelulain ja vesilain soveltamisalat rajaavat muutoksia osaltaan.

Laintasoisia muutoksia ja asetusmuutoksia, asetuksenantovaltuuksien tarkistaminen

Ilmoittautumisen ennakkokysymysten vastauksissa esiintuotuja näkökohtia

- Hyvä että vesienhoidon ympäristötavoitteet tulevat sitovaksi osaksi lainsäädäntöä.
- Nykyinen käytäntö hankaloittaa joidenkin elinkeinojen osalta kohtuuttomasti lupamenettelyjä tai jopa estää luvan myöntämisen kokonaan.
- On tarpeen että ekologinen tila on lupien myöntämisen perusteena eikä sitä voi kevein perustein heikentää. Vesistövaikutukset tulisi jatkossakin arvioida samoin ekologisin periaattein, ja vesien- ja merenhoidon tavoitteista tulisi pitää kiinni osana vihreän siirtymän edistämistä.
- Vesienhoidon tavoitteita ei ole saavutettu, eikä vesiluonnon tilassa näy selkeää paranemista. Tavoitteista poikkeamisen sijaan on panostettava entistä enemmän tavoitteiden saavuttamiseen.
- Rajoitettu soveltamisala pilaamisvaikutuksia omaavien hankkeiden osalta; voidaan poiketa edellytysten täytyessä vain erinomaisen tilan vesistöissä. Suurin osa vesistöistä on hyvää huonommassa tilassa, jolloin nopeutettu poikkeamismenettely ei muuttaisi tilannetta. Merkittävä hanketta ei pystyttäisi yhtään sen nopeammin käsittelemään, vaikka mukana olisi nykyisen kaltainen poikkeamismenettely.
- Lupaviranomainen ei tekisi poikkeusta omalla päätöksellä, vesienhoitoviranomaisen lausunnon tulisi olla sitova.

Jatkoa

- Riskinä poikkeamisen helpottamiselle on ”ohituskaistan” syntyminen merkittäväksi linjatuille hankkeille, esim. kaikki vihreän siirtymän hankkeet.
- On hyvä että Suomella on kunnianhimoinen ympäristölaki mutta on myös tärkeää että meillä on yhteinen näkemys lakien tulkinnasta, jotta ennakoitavuus lisääntyy. Jos tähän päästään niin luvitusprosessit lyhenevät koska vaatimukset ovat alusta asti tiedossa ja voidaan välttää pitkät valitusprosessit.
- Uusien merkittävien hankkeiden (mm. jätevedenpuhdistamot) toteuttaminen tulisi mahdollistaa jatkossakin. Vesien tilatavoitteita koskevia poikkeamisia pitäisi voida tällöin tarkastella kokonaisuuden kannalta mahdollistavasti.
- Tämä on Suomen kilpailukyvyn ylläpitämisen ja kestävyysvajeen kuromisen kannalta kriittisen tärkeä uudistus. Merkittävien hankkeiden osalta on pystyttävä tekemään kokonaisarviointia ja miettimään kompensatiomahdollisuuksia kokonaisuuden rajoittamiseksi hyväksyttävälle tasolle. Yksittäinen päästöarvo tai pitoisuus ei voi pitää suurhankkeita "panttivankina".

Mahdollisia yhtymäkohtia & vaikuttavia seikkoja

Komission kanssa on vireillä kaksi vuoropuhelua vesipuitedirektiivistä.

OM:n vesilain tarkistamistyöryhmän työ on käynnissä. Työ koskee ns. 0-velvoitelaitoksia.

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM039:00/2019> .

Kiitos!

Erja Werdi, LYMO, VEDET
Puh. 0295 250 312

etunimi.sukunimi@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

